

Ympäristöministeriö  
[kirjaamo.ym@gov.fi](mailto:kirjaamo.ym@gov.fi)

**Lausuntopyyntö 25.5.2026**

## **Lausunto valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta, VN/14828/2026, kuulutus**

Ympäristöministeriö on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) 30.6.2026 mennessä.

Taustaa

Ympäristöministeriö on käynnistänyt valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden rajatun tarkistuksen, joka koskee energiajärjestelmän toimintavarmuutta. Tarkistettavana on valtioneuvoston vuonna 2017 tekemä päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa alueidenkäyttölain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, ja niiden avulla valtioneuvosto linjaa alueidenkäyttöä valtakunnallisesti merkittävissä kysymyksissä. Tarkistus on rajattu ja koskee erityisesti energiajärjestelmän muutokseen liittyviä kysymyksiä. Uusiutuvan energian lisääntyminen ja sähköistyminen korostavat energiajärjestelmän toimintavarmuuden merkitystä. Valmistelu perustuu valtioneuvoston kehysriihessä tehtyyn linjaukseen, jonka mukaan energiajärjestelmän toimintavarmuutta vahvistetaan lisäämällä säätövoiman ja energian varastoinnin edellytyksiä tukevia velvoitteita valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

Tarkistukseen sovelletaan lakia viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005, SOVA-laki). Tarkistuksen vaikutuksia arvioidaan tekemällä ympäristöarviointi ja laatimalla ympäristöselostus.

Kuulutuksen 25.5.2026 mukaan mm. viranomaisilla on mahdollisuus esittää mielipiteitä tarkistuksen rajauksesta, lähtökohdista ja ympäristövaikutusten arvioinnista nähtävillä oloaikana. Tässä vaiheessa prosessia näkemyksiä on mahdollista esittää mm. tarkistuksen rajauksesta ja lähtökohdista, vaikutusten arvioinnista ja SOVA-menettelyn toteuttamisesta.

Alueidenkäyttö

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat tärkeä ja toimiva väline maakuntien ja kuntien maankäytön suunnittelun tukemisessa. Niiden avulla on pystytty edistämään valtakunnallisesti merkittävien asioiden toteutumista. VATit uudistettiin vuonna 2017, jolloin lähtökohtana oli, että tavoitteet tulivat koskemaan silloista rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia, ja tuolloin

**Lausunto**  
30.6.2026

Julkinen

silloisten tavoitteiden jako yleis- ja erityistavoitteisiin sekä kohdistuminen tiettyihin alueisiin jäi pois.

Voimassa olevat alueidenkäyttötavoitteet on jaettu viiteen teemaan, joihin sisältyy mm. uusiutumiskykyinen energiahuolto ja terveellinen ja turvallinen elinympäristö.

OASn mukaan tarkistus kohdistuu vuoden 2017 VAT-päätökseen siltä osin kuin se koskee energijärjestelmän joustoa, säätövoimaa ja energian varastointia, valtakunnallisesti merkittävien energiaratkaisujen alueidenkäytöllisiä edellytyksiä ja sähkön toimitus- ja huoltovarmuuden huomioon ottamista alueidenkäytössä.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että aihe on ajankohtainen ja aiheen käsittely VATeissa on perusteltua. Aiemmassa VAT-kokonaisuudistuksessa lähtökohtana oli muuttaa tavoitteet koskemaan rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia. VATtien ja niiden kokonaisuuden toimivuuteen nähden on hyvä huomioida, että nyt kysymyksessä olevien täsmätavoitteiden tuleva taso ja merkittävyys vastaisi VAT-päätöstä muutoin. Muu mahdollinen rakenteellinen muuttaminen olisi tarkoituksenmukaisinta tehdä mahdollisen tulevan kokonais-VAT-uudistuksen yhteydessä. Tarkistuksessa on kuitenkin tarpeen kiinnittää huomiota VATtien keskinäisen yhteensovittamisen toteuttamiseen, kun tarkistus esille tuoduista syistä koskee nyt vain energiateemaa. Nyt ja jatkossa on tarpeen varmistaa kaikkien VATtien niin sanotun painoarvon yhtäläisyys ja vastaavuus. Asiaan olisi hyvä kiinnittää myös tarkistusta varten tehtävässä vaikutusten arvioinnissa ja SOVA-arvioinnissa huomiota.

Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää vielä huomiota siihen, että alueidenkäyttölain uudistuksessa on tarkoitus muuttaa maakuntakaavan roolia ja oikeusvaikutusta, minkä myötä VATtien rooli voi kasvaa. On siten hyvä kiinnittää tässä tarkistuksessa huomiota siihen, että tavoitteiden sisältö ja niiden oikeusvaikutukset olisivat selkeitä.

Tarkistuksen rajauksen osalta OASissa on tuotu esille, miksi tarkistukseen on ryhdytty, mikä on osaltaan vaikuttanut tarkistuksen rajaukseen. Tarkistus koskee kuitenkin laajemminkin energiaratkaisuja sekä sähkön toimitus- ja huoltovarmuutta. LVV tuo tältä osin esille, että jo voimassa olevissa VATeissa on mm., että ”Varaudutaan uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. --- Turvataan valtakunnallisen energiahuollon kannalta merkittävien voimajohtojen --- linjaukset ja niiden toteuttamismahdollisuudet.”, minkä osalta on hyvä harkita, missä määrin VATteja on tarpeen tarkistaa, vai toteuttaisivatko ko. tavoitteet jo ainakin osittain nyt esitettyjä tarkistuksia.

Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että energijärjestelmän vaikutukset ympäristöön ovat laaja-alaisia ja moninaisia, minkä vuoksi vaikutusten arvioinnin kattavuuteen ja yhteisvaikutuksiin on tarpeen kiinnittää huomiota.

Ilmasto

**Lausunto**  
30.6.2026

Julkinen

Energiajärjestelmän toiminta- ja huoltovarmuudella on selkeä kytkeä ilmastokysymyksiin, ja uusiutuvan energian tuotannolla on kiistatta merkittävän positiivisia ilmastovaikutuksia.

Energiajärjestelmän toteuttamisella on toisaalta myös vaikutuksia maankäyttösektoriin hiilivarastomenetysten muodossa. Uudenaista, voimakkaasti ympäristöä muuttavaa järjestelmää luotaessa on tärkeää, että toteuttamisen ilmasto- ja ympäristövaikutukset arvioidaan kattavasti. Vaikkakaan esim. viherrakennekysymys ei ole käsittelyssä tässä vaiheessa, tulee energiajärjestelmän vaikutuksia maankäyttösektorin päästöihin ja valtakunnalliseen viherrakenteeseen arvioida jo nyt energiainfran sijoittamisedellytyksiä tarkasteltaessa.

Ilmaston muuttuminen aiheuttaa monentyyppisiä haasteita ja riskejä energiajärjestelmän toimintavarmuudelle. Myös näitä on tarkoituksenmukaista tarkastella ennakkollisesti riskeihin varautumisen mahdollistamiseksi.

Muuta

OASissa olisi tarpeen lisätä vuorovaikutusmenettelyyn ja aikatauluun myös muutoksenhakumenettely.

SOVA-arviointi

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yleispiirteisyyden huomioiden nyt kyseessä olevan tarkistuksen tavoitteet on kuvattu niin yleisellä tasolla, että ympäristöselostuksessa annettavien tietojen laajuuteen ja yksityiskohtaisuuteen on haastava ottaa kantaa. Lupa- ja valvontavirasto tuo esille, että säätövoiman ympäristövaikutuksilla voi olla merkittäviä eroja riippuen siitä, onko kyseessä vesi- tai pumppuvoima vai polttoon perustuva energiantuotanto.

Suunnitelmassa on esitetty arvioinnin kohdistamista myös muihin kuin SOVA-lain tarkoittamiin ympäristövaikutuksiin. Esitetyn lisäksi Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että alueidenkäyttötavoitteiden tarkistuksella voi olla todennäköisesti merkittäviä ilmastovaikutuksia tai vaikutuksia ilmastonmuutokseen sopeutumiseen. Myös vaikutukset ilmastonmuutoksen hillintään sekä ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tulee sisällyttää arviointiin.

Suunnitelman mukaan tarkistus kohdistuu vain tiettyihin 2017 VAT-päätöksen tavoitteisiin. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin sisältyy nykyäänkin jonkin verran sisäisiä ristiriitoja, ja Lupa- ja valvontavirasto kehottaa osana arviointityötä huomioimaan voimaan jäävät tavoitteet sekä ennakoiden tunnistamaan, yhteensovittaako tarkistus tavoitteita, vai voiko siitä aiheutua lisää ristiriitoja tavoitteiden välillä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Ulla Riipinen ja ratkaissut yksikönpäällikön sijaisena ryhmäpäällikkö Tapio Laaksonen.



**Lausunto**  
30.6.2026

Julkinen

**Lupa- ja valvontavirasto**  
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV  
Puhelinvaihde: 0295 254 000  
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/92344/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/92344/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Riipinen Ulla 30.06.2026 14:46

Ratkaisija Laaksonen Tapio 30.06.2026 14:53